

© ANP

Mensen beoordelen elkaars gezicht precies zoals chimpansees elkaars achterwerk lezen

Mensen beoordelen elkaars gezicht precies zoals chimpansees elkaars achterwerk lezen. Een nieuwe aanwijzing dat we in feite rondlopen met een blotebillengezicht - een gezicht dat overeenkomsten heeft met de kont van een aap, stelt de Nederlandse onderzoekster die dat ontdekte.

Door: Maarten Keulemans 2 december 2016, 06:07

•

Volg de Volkskrant

Wilt u elke week alles weten over de laatste wetenschappelijke ontdekkingen, van nieuwe planeten tot medische doorbraken? Schrijf u in voor onze gratis wetenschapsnieuwsbrief.

Dat chimpansees elkaar kunnen herkennen aan hun achterwerk was al bekend, maar nu blijkt dat ze dat net zo soepel doen als mensen die elkaars gezicht lezen. Voor die ontdekking liet cognitief psycholoog Mariska Kret van de Universiteit Leiden studenten een soort memory spelen, waarbij ze mensengezichten en menselijke achterwerken moesten bekijken. In Japan deed ze hetzelfde, maar dan met vijf chimpansees die apenkoten en -gezichten moesten beoordelen.

Daaruit bleek een opvallende overeenkomst: mensen hebben moeite met het herkennen van omgekeerde gezichten en apen hebben dezelfde moeite met ondersteboven gedraaide billen.

© ANP

In feite bezien mensen elkaars gezicht precies zoals apen elkaars kont bekijken, constateren Kret en haar collega Masaki Tomonaga. Dat duidt op een 'evolutionaire verschuiving in signaalfunctie van het achterste naar het gezicht', schrijven ze in vakblad Plos One. Allebei 'haarloze, symmetrische en aantrekkelijke lichaamsdelen.'

Dat de menselijke voorkant in feite een soort kopie is van onze achterkant, is een gedachte die al in de jaren zestig van de vorige eeuw werd gepopulariseerd door de Britse zoöloog Desmond Morris. Doordat de mens rechtop ging lopen, zouden seksuele signaalvlaggen die eerst nog aan de achterkant zaten, zijn verhuisd naar voren.

Vrouwenborsten zouden zodoende een nabootsing zijn van de billen, en het kale, snel rood wordende mensengezicht zou verwijzen naar de genitaliën. Vandaar dat mensen verliefd worden op gezichten en dat vrouwen verdikte lippen hebben, die ze ook nog eens rood en vochtig aanzetten: een verwijzing naar die andere lippen daar beneden.

Humoristisch onderzoek

Chimpansees hebben veel expertise in achterwerken, misschien nog wel meer dan mensen

Frans de Waal, primatoloog

Primatoloog Frans de Waal won al eens een 'IgNobelprijs' voor humoristisch onderzoek, met zijn ontdekking dat chimps elkaar herkennen aan hun achterste. 'Ik ben blij dat deze nieuwe studie dat bevestigt', laat De Waal vanuit de VS weten. Toch twijfelt hij over de interpretatie: misschien worden apen en mensen gewoon door oefening goed in het herkennen van wat dan ook. 'Dat heet het expertise-effect. Chimpansees hebben veel expertise in achterwerken, misschien nog wel meer dan mensen.'

Ook Linda Scheider, ontwikkelingspsycholoog van de Vrije Universiteit van Berlijn, vindt het onderzoek 'goed uitgevoerd' maar de interpretatie 'te speculatief'. Ze wijst erop dat de chimpansee waarschijnlijk pas later in de evolutie opzwellende, seksueel seinende genitaliën kreeg. 'Niet de mens, maar de chimpansee is hier de afwijkende groep', reageert ze.

De apensoort mens houdt zijn seksuele signalen juist verborgen. 'Bij chimps kan iedereen zien in wat voor seksuele toestand de vrouwtjes verkeren. Bij mensen is de ovulatie verstopt.' Het gevolg is dat mensen hechtere paren vormen, denken biologen als Scheider: als je niet aan de buitenkant kunt zien wanneer mevrouw vruchtbaar is, kun je als mannetje maar beter dichtbij haar blijven.

Maar Kret is het daarmee oneens. Ze wijst erop dat er niet aan valt te ontkomen dat het achterwerk van de mens gaande de evolutie minder belangrijk is geworden, alleen al doordat we rechtop gingen lopen. 'Onze voorkant heeft daardoor een belangrijkere sociaal-seksuele signaalfunctie gekregen. Ook de persoonsherkenning is wellicht verplaatst van achterwerk naar gezicht.'